

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Helyben: Félévre 6.— kor., negyedévre 3.— kor. Vidéken: Félévre 9.— kor., negyedévre 4.50 kor.</p>	<p>Felelős szerkesztő: MÓRICZ PÁL.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Dégenfeld-tér 2. szám. — Telefon 412. szám. Egyes szám ára 4 fillér.</p>
--	---	--

Az „Ős-Debrecenről“.

Koncz Ákos legújabb könyve.

Debrecen, július 22.

Ebben a rovatban ritkán nyílik alkalom, hogy irodalommal, irodalmi alkotásokkal, irodalmi emberekkel foglalkozhassunk.

Politikai, társadalmi, gazdasági s egyéb ilyesféle mozgalmak nyelik el a nyomda szekrényeknek „ciceró“ betűit. Még a színészetnek is van jussa ezen betűkhöz! Csak az irodalom „Hamupipókéja“, mostohán kezelt rovata a hírlapoknak.

Mi, most mégis szakítunk a szerkesztőségi szokásokkal. — Mint debreceni lapnak a szerkesztője, mint Kálvin nyakas népéből kivált író, újságíró az első helyet, a legnagyobb betűt adjuk Koncz Ákos íróársunknak, amit csak adhatunk.

Régi érdeket, olyan érdemeket szerzett rá, amelyet értékelni csak mi hajduságiak tudunk, sőt még mi sem igazi értéke szerint.

Ma, a nyugoti hangok, nyugoti nóták járják! Fekete, fekete, nagy fekete színű minden! Hangjára pedig a varjuk krárogása a felkapott, a divatos, a méltányolt, a fizetett!

Ködbe borult, ködbe borított minden, minden, minden!

Valóban csoda, hogy ekkor támadt az öreg levéltár molyos, poros aktáit bujva, aki zengzetes magyar szóval, szívvel, lélekkel öreg tokaji bort kezdett töltögetni ami irodalmi inyenceink poharába!

Előbb ugyan idegenkedtek ez élvezettől, ez irástól az emberek... Mignem a tokaji asszu édes zamat elragadott, elbájolt mindenkit s ma a legkülönfélébb pártállású és irodalmi irányú újságok hasábjairól olvassuk, élvezhetjük a Koncz Ákos ősedebreceni történeteit.

Azokat a történeteket, melyekben Debrecen és ezzel az ősmagyar-ság multját olyan sokféle megkapó, tanulságos, hív világításban mutatja be ezen igazán hivatott író, aki a Debrecen iránti szeretetet, érdeklődést évtized óta országszerte ébrentartja, fokról-fokra mindég emeli...

Azért, bár „irodalmi rovatunk“nak az ősmertetői különösen is foglalkozni fognak még Koncz Ákos könyvének értékelésével, — hiven, lelkiismeretesen, mint aranyműves a szinarannyal! — mi a magunk részéről helyénvalónak tartottuk külön is kiemelni Koncz Ákosnak, az irónak Debrecenért, a debreceniekért kifejtett hervadhatatlan érdemeit! Debrecen népszerűségét, a debreceniek iránti szeretetet, rokonszenvet, érdeklődést tartják ébren, fokozzák ezek a különös bájjal megalkotott írások, ősmagyar történetek, melyek szerzőnek, mint Debrecennek dicsőséget szereznek országszerte az olvasók százezrei között...

Ezeket pedig e helyről azért mondottuk el, hogy itthon is igazat szolgáltassunk ezen legkiválóbb debreceni, valóban debreceni írónak, ki könyvét a városi nemes tanács-

nak ajánlotta, bár a legfőbb joggal és igaz érdemszerint ajánlhatta volna e város nagy, nemes közönségének is, — amit ezennel mi cselekszünk meg Koncz Ákos kiváló íróársunk helyett.

Móricz Pál.

A politikai szünet eseményei.

A király és a delegációk.

Budapest, július 22.

A politika világban igen nagy érdeklődést keltett az a hír, hogy a király augusztus huszonnyolcadikán már elutazik Ischlből és a tiroli ünnepségek után nem tér vissza nyári székhelyére, hanem Bécsbe utazik. Az eredeti terv ugyanis az volt, hogy a király a tiroli ünnepélyek után a csehországi nagy hadgyakorlatokig terjedő időt még Ischlből tölti, onnan azután megy egyenesen Gross-Mezeritsbe és csak a hadgyakorlatok befejezése után, szeptember tizenkettedikén tér vissza az osztrák császárvárosba. A változás tehát abban áll, hogy a király még a hadgyakorlatokra való utazása előtt egy hetet Bécsben fog tölteni és a politikai világban ez a változás azért keltett olyan nagy érdeklődést, mert azt a hírt fűzték hozzá, hogy a király ezalatt a hét alatt a politikai helyzettel kíván foglalkozni.

Ez a hír valóban érdemes arra, hogy a legnagyobb mértékben fölkeltsse a pihenő politikusok figyelmét. A királynak ez a bécsi útja ugyanis közvetlenül a delegációk összehívásának dolgával van összefüggésben, ami pedig közvetve azt jelenti, hogy a politikai válság a maga egészében is napirendre kerül. Wekerle Sándor miniszterelnök maga is erősen készül erre s minden erejét megfeszítve azon van, hogy addig a fűzöt megalapozza.

A 67-es pártok az önálló bank felállítás-

Élet.

Irtá: Kárpáti Aurél.

Dörögve zug az örvény át a szirten...
Fölötte álmos, imbolygó fejek,
Mogorva, gyűrött emberarcok,
Kik rég föladták már a harcot,
Egyhangu dalba kezdenek.

Tajtékot tur a szürke víz taréja,
Szemükbe vág a hűvös permeteg.
Fojtott dalok morajló zajba vész
S az árból egy kifonyadt, barna kéz
Feléjük hívón intetet.

Meg nem menekszik senki, senki —
Kacagják lenn a fodros vízhegyek.
S a csontos karnak kapzsi marka
Csak, hívogat a forgatagba,
Hol hullámok gyüremlenek.

A bársonyos, mohlepte sziklaparton
Összébuzódik a komor sereg.
Borzongva egy-egy hátra néz —
A kő sikos... közel a kéz...
És ők — mindnyájan emberek...

Aztán fanyar mosolylyal összenéznek
Egy percre csend lesz; — kinos, reszketeg —
Egy ember eltűnik a mélybe...
Fölül másik kerül helyébe
S ők újra dalba kezdenek.

A rög.

Tizednapja szelte a „Sirály“ a végtelen vizet. A végtelen vizet. A hatalmas alkotmány szinte zajtalanul siklott tova a nyugalmasan ringó hullámokon, melyeket alig fodrozott a hűs tavaszi szellő.

Vidám mulatozás zaja verte föl az első osztályt. Elegáns hölgyek, fiatal és vén gallérok szórakoztak zeneszó mellett.

A fedélközön egy sereg kisrendű ember. Kivándorlók. Parasztok, munkásemberek, nők, férfiak, gyerekek vegyesen. A cókómókjuk szanaszót. Az asszonyok fáradtak, esondések. A korláthoz támaszkodva bámulnak maguk elé. Szomorú, a mult keserűségétől fátyolozott tekintetük a végtelent kutatja, amelyből nemsokára a szabadság, a kenyér földjének kell fölbukkannia. A hajó egyenesen neki tart az ígért földjének. Rosszabb dolguk ott sem lehet, mint volt otthon...

Hátrább egy csoportban a férfiak. El-

keseredetten tárgyalják a kinlódás elmúlt napjait s a bizonytalan jövő esélyeit.

A vörös Péter viszi a szót. Odahaza eljárt a „pártgyűlésekre“, érti a dolgot. Tagbaszakadt, hatalmas darab ember. Lángvörös haja csapzottan, rendetlenül hull a homlokára. Tipikusan gonosz arc, amelynek rossz indulatu kifejezését csak a szelid kék szemek tekintete enyhíti. Szídjá az elhagyott partokat s lelkesen magyarázza, hogy bizony Kánaán az, ahová a „Sirályon“ jutnak. Az egyik tömzsi kis ember ellenkezni próbál:

— Hátha még sines igazad, Pétör. Tán mégis csak jobb lett vóna otthon maradni.

— Ugy-e hogy jobb? — gunyolódik a vörös Péter. — Nézni az igát és éhen döglenni mellette, mint a kivert kutya. Ugy-e, hogy jobb, hiszen legalább az édes hazában pusztulunk el?! Hagyd el, pajtás, jobban értem én azt. Végig próbáltam én mindent, koldus-bot lett belőle. Haza! Szép szó uraknak. Szegény embernek ott a hazája, ahol kenyeret kap. Odaát pedig kapunk friss fehér kenyeret, meg szép vert aranyakat, aminek odahaza a színét se láttátok. Munka lesz elég csak győzzétek. En még ki sem mozdultam a faluból, már kezemben volt az írás, hogy munka vár rám valamelyik, nem tudom

sának megkerülésével akarnak valami olyan kibontakozási formulát találni, amelynek alapján többséget remélnék összekotyvasztani, míg a függetlenségi párt tulnyomó része most indított országos akciót az önálló jegybank mellett. Így tehát nagyon kétséges, hogy a király szeptember első napjaiban valami eredményre jusson, ha csak a függetlenségi párt programjához nem közelíedik. Pedig a király már azzal a ténnyel, hogy uti tervét így megváltoztatta, bizonyítékot adta annak, hogy a delegációk összehívására és a közös költségvetésnek, valamint az annexió költségeinek sürgős megszavazására igen nagy súlyt fektet. Erre azonban csak akkor van kilátás, ha a király a függetlenségi párt álláspontját fogadja el és a kormányt a függetlenségi párt legutóbbi értekezletén hozott határozata alapján nevezi ki.

A politikai világban tehát méltán várják nagy érdeklődéssel a királynak ezt a bécsi útját, amely először fogja megmutatni, hogy milyen irányban kívánja a király a mai válságot megoldani. A függetlenségi párt pedig mindenestre Kossuth Ferenc szaván indulva, országos akciót indít az önálló jegybank mellett s ez a mozgalom hatalmas arányaival meg fogja mutatni Bécsnek és a hatvanheteseknek, hogy Magyarországon nyugodt kormányzás csak a függetlenségi program alapján képzelhető.

Szterényi József kereskedelmi államtitkár július 28-án Brassóba utazik, ahol két napot tölt választói körében. Az államtitkár ezuttal beszámolóját tartja, amelyen az aktuális politikai kérdéseken kívül a közgazdasági kérdésekkel is foglalkozni s ennek kapcsán fontos kijelentések várhatók.

Odakint Magyarországon...

Az erdélyrészi emberek felfogása.

Debrecen, július 22.

A századéves hagyományokat, felfogást nem döntötték meg, nem felejtették a több mint félszázad óta hozott törvényhozási intézkedések. Sem a társadalomnak kísérletei az összekapcsolódásra.

A Királyhágó bérci ma is háttérként képeznek az anyaország és a sok századokon át elszigetelt tündérlányka, az anyaország egyetlen édes leánykája, a bérciek, erdők közé bujdosott és letelepedett Erdély között.

melyik szénbányában. Meg is mutatom, hogy bátorodjatok.

A többi szájtátva, csillogó szemekkel hallgatta. Még az asszonyok is visszafordultak. A Vörös Péteré is. Az pedig ment hátra a hajó fara felé, a ládikójához, az írásért. Kinyitotta. Valahol alul kerülhetett a paksaméta, föl kellett forgatni az egész holmit Csakugyan ott feküdt legalul. Mellette a láda sarkában egy kis darabka fekete föld, Isten tudja, honnan került oda. Hanem hát ott volt s a vörös Péter rajta felejtette a szemét. Szomorú, szép emlékek keltek belőle életre... Szép kis falu, valahol a Hernád völgyén... amit talán sohase lát többé viszont... meg egy kis temető... egy fehér kereszt apró halommal... A nagy darab ember csak odaomlott a ládikó mellé. Belékönyösödött a szemé. Gyöngéden kiszedte a rögit, a keszkenőjébe csavarta, odaesuszta az inge alá, a szíve fölé s fájdalmas sóhaj szakadt föl a melléből:

— Istenem! a Jancsika sirján most nyílik az ibolya...

Aztán loppal vissza fordult, nem látja-e meg valamelyik, hogy az inge ujját végig húzza a szemén...

Bizony, valljuk meg, minálunk is még mindig „csak Erdély“ az édes hazának a Királyhágón túl fekvő része. Az emberek is, akik ott lakoznak, nem magyarok, ha még olyan magyarok is, hanem erdélyiek!

Am, amíg ez csak afféle szójárás minálunk alföldi magyaroknál, melynek különleges élt, súlyt nem tulajdonítunk, addig az erdélyrészi magyarság között másként áll az eset.

— Odakint Magyarországon! — midőn ők így mondják, így is értik a szót. A dícső multnak zsongító nyomás alól, varázslatos büvköréből ma sem tudják felszabadítani lelküket, képzeletüket. Midőn a multakon merengenek, a multakból hizzalják saját külön erdélyrészi büszkeségeket és önérzeteket, felejtik a környező veszedelmeket. Leki-csinylik a céltudatosan szervezett másnyelvűek alkalomleső tömegét! A régi erősnek óhajtták magokat, amikor még az erdélyrészi bérciek voltak az anyaországnak is, — az anyanemzet legjobbjainak is fellegvárai.

Azért a magyar embert jellemző büszke önhitességgel nemcsak mondják, de hiszik is, hogy még ma is van „egy külön Erdélyország“, ami pedig ezen kívül esik, az már „odakint Magyarországon“ fekszik.

— Odakint Magyarországon! — ahányszor hallom, mindég szíveimet szurja a bus sejdítés! Hogy mi magyarok annyiféleképpen csoportosulunk!

Kis Alföld, Nagy Alföld, Tisza mellett, Dunán túl, Székelység, Kalotaszeg-vidéki magyar! Nem terület megoszlás, de külön érzelmek, hagyományok, helyi törekvések által is széttagolva...

Ahány megye, annyi zászló! Cimere meg már mindegyik falunak külön-külön is van!.. Holott elég volna egy zászló, a nemzeti színű piros, fehér, zöld magyar lobogó! Holott elég volna egy cimere! Ekkor mindnyájan inkább át éreznénk együvé tartozásunkat, egymásra utaltságunkat és az erdélyrészen lakó magyarok sem bálványoznának külön eszményeket! A versenyszínek nélküli nemzeti lobogó alatt egyetlen nagy magyar nemzeti érzéssel telnének meg a lelkek. A semmivé foszlott felfogással együtt elnémulna a mi végzetes széttagoltságunkat kifejező szójárása erdélyrészi testvéreinknek:

— Odakint Magyarországon!

Kereskedelem, ipar.

Debrecen régi nagy kereskedői.

Takáts Sándor a Vásárüzésekről.

Gazdag történeti adatok tömegei bizonyítják, hogy Debrecen kereskedelmi, ipari szempontból nevezetesebb gócpont volt, mint manap.

Nem helyi, nem a közvetlen szomszédos vidékek szükségletét látta el a debreceni

kereskedelem és ipar. A nemzetközi, a világ kereskedelem hálójába beleszövődtek a debreceni őskereskedelem és ipar fonalszájai. A Fekete-tengertől fel az Északi-tengerig ösmerték a karavánok Debrecen nevét. Mindenhol sikeresen forgolódtak debreceni kereskedők, debreceni kereskedőknek a megbízottai.

Takáts Sándor piarista, a magyar művelődés-történet adatainak ezen buzgó felkutatója és mesteri tollu feldolgozója, idevonatkozólag ismét nagyon érdekes, tanulságos „Odonságokat“ közölt a „Vásárüzés“ címen. Bebizonyította, hogy a török hódoltság alatt, különösebben a hódoltsági területeken, így Debrecenben is virágzott a kereskedelem az okos főfő-muzulmán urak védnöksége mellett, oltalma alatt; amely állapotokról következőleg emlékezik Takáts Sándor:

— A hódoltság területén eléggé rendezett kereskedelmi viszonyok lévén, a forgalom nőttön-nőtt, a vásárok nagyon megsza- porodtak. Ezzel egyetemben a kereskedők hitelé is megszilárdult. Ma már el sem hisszük, mily könnyen s mennyit hiteleztek a törökök magyar kereskedőknek. Az 1565. évben például Szabó Máté debreceni nagykereskedő ötvenezer forinttal tartozott a belgrádi és konstantinápolyi török kalmároknak. A mai pénzérték szerint ez félmillió forintnál is többre rug! Szinán budai basa 1591-ben a bécsi udvarral három magyar kereskedő ügyében tárgyalt. Ezek a kereskedők (Péter deák, János deák és Miklós deák) a mai pénzérték szerint egy millió forintnál többel tartoztak a török kalmároknak. És az ilyen eset a tizenhatodik században ritkaságszámba éppenséggel nem ment.

Ebből a rövid szemelvényből is elképzelhető, milyen arányu lehetett Debrecen kereskedelme. Micsoda becsülésnek és bizalomnak örvendezhettek a debreceni őskereskedők az idegenben is, mikor a tudós kutató ilyen adatokat tárhat fel kalmárjainkról.

Hogy pedig „vásárüzés“ alatt mit értettek a régiek?.. Ez bizony nagy veszedelmet jelentett rájuk! A különféle kóbor hadak, dúló vitézek: „a vásárokat ugyanis mindig olyankor ütötték meg, mikor a sokadalom nagyvásár utolsó napjára haladt, vagyis mikor már oszlóban volt...“ A portékát ilyenkor már szépen becsomagolták, a pénzt a zsákokba kötötték s mindenki áldomást idogált. Természetes, hogy mikor az emberek gégejüket öntözgetik, az örködésre kevesebb gondot vetnek. A megütésre tehát ez a legalkalmasabb idő.

Szóval sok vidáman indult vásár fejeződött be jajgatással, rabsággal, hahogy a kalmárokat oltalmazó török vitézek nem állottak résen! Ilyenkor a csapásból kijutott a debreceni kalmár ösöknök is. Akkortájt is magyar volt a magyarnak legádázabb el- lensége.

Rudnyánszky — szabad.

Amerikai államférfiak egy magyar költőért.

Debrecen, jul. 22.

Említettük, hogy Rudnyánszky Gyulát Amerikában letartóztatták, fegyveres örök az Ellis Island szigetére hurcolták és ott négy napig a börtönben tartották, hogy mint közönséges bűntettet hazájába visszatoloncolják. Az amerikai Magyar Napilap ma lapunkhoz érkezett július 8-iki száma jelenti több nagybetűs cikkben, hogy az Egyesült-Államok legfőbb hatósága fényes elégtételben részesítette a meghurcolt magyar költőt, akit négy napi keserves rabság után nemcsak szabadlábra helyeztek, de azt is megengedték neki, hogy amerikai állampolgár maradjon.

Ezt az eredményt az amerikai magyarság vívta ki, megmozgatva ezért Cleveland-

tól Newyorkig, Chicagóig tiznél több állam törvényhozóit, Amerika vezéregyéniségeit, a kik aztán fél nap alatt váltott táviratban intézkedtek a költő sorsában.

Rudnyánszkyt, akit egypár tehetségtelen amerikai magyar hírlapíró árulása akart megsemmisíteni, most az egész amerikai magyarság oltalma alatt nyugodtan folytathatja munkálkodását.

A költőnek az amerikai magyarok négy nap alatt ezer dollárt adtak, visszahelyezték szerkesztői állásába megkétszerezett fizetéssel, tiszteletére egyre-másra társas-vacsorákat rendeznek és az érdekében eljárt amerikai államférfiaknak hálálkodó táviratokat küldtek.

Rudnyánszky elárultatásának és kinszenvedéseinek történetét könyvben fogja megírni, de addig is számos cikkben írja le kálváriáját. Mikor James H. Cassidi szenátor Washingtonból kelt azon táviratát kézbesítették neki, hogy a Fehér Házban azonnal való kiszabadítását határozták el, a költő ájultan rogyott a földre. — Tíz percel később a hajón volt Newyorki angol újságírók vették körül. Ölelték, csókolták, fényképező gépek elé állították. Csodálatos forrósággal és verőfénytel aradt feléje a szellemi érték megbecsülése és az írói hivatás iránti mély tisztelet.

Rudnyánszky visszautazott Clevelandba, ahol a magyarok ezrei várták és diadalmenetben kísérték a Magyar Napilap szerkesztőségéig.

Rudnyánszky lapjának július 8-iki számában „Szabad vagyok!” „Dolgozom!” című cikkben köszöni meg jóembereinek, hogy egypár kenyérrigyt tehetségtelen fickó által ásta veremből kiemelték. Cikkében így fohászodik:

Amerikai magyarság:

Hallgasd meg ünnepies fogadalmamat. Esküszöm, hogy amíg élek, a sötétség ellen a világosságért, a gonoszság ellen az igazságért fogok küzdeni. Utolsó csepp vérem hullásáig az emberiség fejlődéséért, nemzetem boldogulásáért, a népjogokért, a művelődésért, a szabadság, egyenlőség testvériség diadaláért fogok élni, dolgozni. Isten engem úgy segítjen!...

A költő aztán több hasábos cikkben elpanaszolja „emberi erőt és képzelmet meghaladó kinszenvedéseit, mely után első dolga volt íróasztalhoz ülni, hogy teljesítse az író kötelességeit.

UJDONSÁGOK.

Lebontják a Stenczinger-házat.

A „régí” Debrecen elmulása.

Most már befejezett dolog, hogy a Csapó-utcai régi Stenczinger-ház Debrecen város tulajdonába került. Azt is tudjuk, hogy a város nem szándékozik fentartani ezt a sok apró ablakos öreg hazat. Arra a sorsra jut az öreg emeletes épület, mely — ha jól tudjuk, másfélszáz évvel ezelőtt a csokalyi Fényes-család tulajdona volt, — mint szerényebb sorsu, építésű hajdani szomszédos háztársai ott a kereskedelmi akadémia, Kola-s többi emeletes házak helyén. Ahol a zöld táblás, fehér házakban oly kedves diákkorezmák voltak!... Barna szemű menyecskék, lányok sűrűgtek-forogtak az asztalok körül...

Utolsó leghiresebb hely a nótás, kis Somogyi hentes fogadója, majd kávéháza volt különösen népszerű ezen a soron. Somogyi uram még „orfeumot” is állított be a kávéházába, mikor még a „Fischerin du kleine” nóta járt csintalan változataival és a

kollegiumban egy-egy „könyvtáros” választásnak az izgalma vetekedett a képviselőválasztások élénkségével.

Ez a Stenczinger-ház tagadhatatlanul nem illik már a Főpiac-utcaára. De volt idő, midőn díszbe, éke volt a Piac-utcaának, midőn még a debreceni nagykereskedő cégek között a „Stenczinger cég” is az elsők közé tartozott Rieckliékkel, — meg a többiekkel együtt. S a bolt-soron fél-zázadon át nem változtak a „firmák”. A borbély Andrez szomszédóságában Serly Ede bátyánk órásboltját hetedik vármegyéből is felkeresték a jó vidékiek. Akik míg a jó órát Serly bátyánknál keresték, karika aranygyűrűt meg Lőrincsnél csináltattak menyasszonyaiknak...

Serly, az órás? Lőrincsné, az ékszerész — a Podmaniczky-házból — micsoda két népszerű név volt ez a régi időkben!...

A Stenczinger-házban volt a boltja Holvay Gyulának. Mulatós, szép barna ember volt. Női piperecikkekkel kereskedett. — A nagyanyáink korabeli szép asszonyok szívesen látogatták a boltját...

Hát a vén Szentgyörgyi boltos? Szatócs volt az öreg. A legfrissebb portékája is volt legalább félszáz esztendő! Az izezett, félsötét, rideg boltocskában vén lányával éldégt az öreg. Balázs kocsissal együtt Szentgyörgyitől vásároltam az első „jenitge cigarettit.” Manap már talán ilyen „cigarettit” se gyártanak? ... Akkortájt is vén, nagyon vén volt az öreg Szentgyörgyi. — Majdan rejtély, hogy élhetett oly sokáig avatag boltjából? Végezetül sem győzte bevárni halálát Szentgyörgyi. Mikor már közeledett a százhoz, felakasztotta magát a szerencsétlen öreg ember.

Vén házaknak nem mindég vidámak a történetei.

— **Személyi hir.** Karay Sándor, a református főgimnázium igazgatója Szovátán nyaral, dr. Gulyás István helyettesíti.

— **Hivatal átvétel.** Dr. Erdős József theologiai dékán f. hó 15-én átvette hivatalát s ezental minden megkeresések hozzá intézendők.

— **B. Nagy János súlyos beteg.** B. Nagy János, a debreceni függetlenségi kör elnöke, a függetlenségi pártnak elvű tagja, mint részvétellel értesülünk, súlyos beteg. Ez a szomorú hír bizonyára széles körben kelt mély sajnálkozást, mert B. Nagy Jánost mindenütt tisztelik és becsülik. Negyven éve elnöke a függetlenségi körnek és a becsületes egyenes magyar embernek valóságos mintaképe. B. Nagy János már régóta könnyebb beteg, de régi keletű baja mintegy két héttel ezelőtt teljesen leverte a lábáról és ágyba döntötte. A minap még fentjárt a függetlenségi körben, melynek mindig szorgalmas látogatója volt. A kör helyiségében egyszerre rosszul lett fogta el, úgy hogy kocsin kellett hazaszállítani lakására. Azóta állapota nagyon súlyos, de azért orvosi remélik, hogy visszaadhatják egészségét.

— **Az orsz. galambtenyésztő-egyesület debreceni fiókja megalakulván,** felkértek azon galambkedvelő egyének, akik

tenyésztéssel foglalkoznak, hogy amennyiben az egyesület tagjai kívánnak lenni, ezen elhatározásukat Komlóssy Miklós elnökkel (Iparkamara) levélben tudatni és folyó hó 25-én vasárnap délután 5 órakor a „Vasutas Otthon” helyiségében Piac-utca 9. sz. alatt megjelenni sziveskedjenek. Az országos galambtenyésztő egyesület évi tagsági díja 2 korona. A debreceni fiók egyesületnél nincs tagsági díj.

— **Udvari gyász Don Carlosért.** A hivatalos lap mai száma jelenti: Néhai Don Carlos Bourbon hereceg, madridi hereceg ő királyi fenségéért az udvari gyász legfelső rendeletre szombattól, 1909 július 24-től kezdve nyolc napon át, bezárólag július 31-ig változtatás nélkül viselendő.

— **Szerencsétlenség a debreceni és a nagyvárad honvédek összgyakorlata alatt.** Nagyváradról jelentik: Annak az összpontosítási nagygyakorlatnak, amelyet a debreceni és nagyvárad honvédszázalajak folytatnak most Monospetri táján, tegnap áldozata lett. A nagyvárad 4-ik honvéd gyalogezred három zászlóalja tegnap ment Margitta környékére, ahol a debreceni 3-ik honvédszázaddal folytat összpontosítási gyakorlatot. A nagyváradiak tegnap Monospetri és Vedresábrány között gyakorlatoztak. Gyakorlatozás után a Berettyóban századonként fürdés következett. A tizenhetedik század fürdését végzetes szerencsétlenség zavarta meg. Egy oláh baka, aki uszni nem tudott, hirtelen elmerült a vízben és minden életmentési akció hiábavalónak bizonyult. Utána usztak, köteleket vetettek utána, de már késő volt. A szerencsétlen ember elmerült a habokban és meghalt. A baka Aradmegyébe való. Nyomban értesítették a nagyvárad különítményt a szerencsétlenségről, ahonnan sürgőnyt küldtek a katonai aradmegyei szüleinek. A honvédek különben holnap Székelyhid felé mennek, ahol döntő ütközet lesz. Itt fognak megtörténni a záró összpontosítási gyakorlatok is.

— **A nap halottai.** A tegnapi nap folyamán az állami anyakönyvi hivatalban a következő haláleseteket jelentették be: Szerepi Róza ref. 2 hónapos, Gubics Veronika r. kath. 13 hónapos, Balla Lajos 4 hónapos.

— **Tűz a Vilmos-huszárlaktanyában.** Ma ugyancsak erős munkája volt a tűzoltóságnak. Alig múlt el az éjszakai vargakerti tűzvész, a reggeli órákban újabb tüzeset történt. A Vilmos-huszárlaktanyából jelentették a tűzoltóságnak, hogy az udvaron felhalmozott szénakazalok egyike meggyuladt. A tűzoltóság kivonult a kaszárnyába s lokalizálta a tüzet. Az elégett széna Lőw Bernát szállító tulajdona volt, aki tegnap hordatta be a Vilmos-huszárlaktanyába, de a katonai bizottság még nem vette át. A kár 6—800 korona. A tűz keletkezésének okát a holnap tartandó vizsgálat fogja megállapítani.

— **A házmesterné büne.** Schön Márkus kereskedő már régebb idő óta észrevette hogy Piac-utca 7. szám alatt levő üzletéből portékák tűnnek el. Három hónap alatt körülbelül 2—300 koronára rugott a kára. Feljelentést azonban csak akkor tett az esetről a rendőrségnek, amikor rájött, hogy ki a tolvaj. Ez pedig nem volt más, mint a házmesterné, Dobó Imréné, akinek a pincehelyiségében volt a Schön Márkus raktára. Dobó Imréné rendszeresen üzte a lopásokat. A padlás kulcs segítségével hatolt be a pincehelyiségbe, ahol a sok értékes áruk felhalmozva voltak s innen mindig elemelt egy pár darabot. A bűnös manipulációkat mindig nagy óvatossággal követte el s azért tudta lepézni annyi ideig. Nagy Mária nevű cselédleány tudott a dologról, ő azonban elhall-

FIGYELEM!

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata munka felvételi irodáját Kossuth-és Városház-utca sarkára helyezte át.

gatta. Adott neki is a prédából egyszer egy szép virágvázat, máskor disztányérokat, poharakat stb. Ezekkel azután betömte a száját, úgy, hogy Nagy Mária nem is szól semmit az ügyről. Az eltulajdonított tárgyak nagyrészt Dobó Imréné Hajduböszörménybe küldte az édes anyjához, özv. P. Nagy Józsefnéhez. Bardócz András rendőrbiztos kiutazott Hajduböszörménybe, ahol özv. P. Nagy Józsefnél házkutatást tartott, amelynek meglepő eredménye lett. A lakás egyik eldugott helyén ugyanis ruhákkal leborítva talált üvegkorsókat, poharakat, tányérokat stb., amelyek egytől egyig mind Schön Márkustól való. Dobó Imréné beismerte, hogy ezek az ő révén jutottak özv. Nagy Józsefnéhez. A rendőrség a nyomozást befejezte s az iratokat ma áttette a debreceni ügyészséghez.

— **A tisztviselők szabadsága.** A vármegyei tisztviselők közül Pálosdy Sándor főjegyző és Dávidházy Sándor tb. főjegyző van jelenleg szabadságon. Szabadságideje augusztus elsőlén telik le, amikor Kovács Gyula alispán fog elmenni szabadságra.

— **Az uárszélről.** A város, a nagy város, a főváros szép példáért kénytelen a faluhoz folyamodni.

Itt vannak például azok a bizonyos virágokkal telerakott városi ablakok. Hány száz, ezer és ezer ujságcikk jelent már meg, hogy: virágot, virágos eserepeket rakjanak az emberek az utcai ablakokba... Mégis a legtöbb városi háznak az ablaka oly rideg, oly virágtalan...

* Minden falusi családnak meg van a maga „rezida virágos” kis kertje... Ezenfelül rozmarin meg muskátli virág is díszíti házában pirinkó ablakát.

Csak a városi emberek nagy tükörablakába nem jut virág, szeretetnélküli élet vigyorog ki ezekből az ablakokból.

* Budapesten, a Kerepesi-utca (ma Rákóczi-ut) terpszkedik egy lomha, nagytestű öreg ház. A Rókus-kórház ez... Földi siralom völgy. Csuf és visszataszító a külsője, de mióta virág díszíti az ablakosát, mézes harmat telepszik az ablakokba. A nap sugarai is vidámabban pihennek le oda esőkolódnai.

— **A Debrecen-Homokkerti Ref. Olvasó Egylet** 1909. augusztus hó 1-én azaz vasárnap a Homokkerti főt mellett levő pusztaféren felállított kényelmes sátorban, mely maga is látványosság számba megyen, kulturális célú könyvtárának gyarapítására működvelő előadást és táncmulatságot rendez. Színpad kerül a Falu rossza népszínmű 3 felvonásban. Irta: Tóth Ede. Rendezők: Szilágyi József főrendező, Sarkadi Mihály h. rendező.

— **Vezet a debreceni cég.** A felső magyarországi kőolajfinomítók, számszerint tizen, f. hó 18-án Nagy Samu, a Kőolajipar részvénytársaság (Debrecen) elnöke alatt Miskolcon értekezletet tartottak, amely értekezleten az érdekeik megvédelmezését és az egyöntetű eljárásukat vitatták meg. Az értekezlet a kőolajfinomítóipar mai szánalmas helyzetében szükségesnek tartotta, hogy a „Felsőmagyarországi Kőolajfinomítók Szövetségét” megalakítsák s ennek előkészítésére s ügyének vezetésére végrehajtó bizottságot választottak, amely bizottság már most megkezdte működését. A szabályos alakuló közgyűlést, amelyen az alapszabályt is megvitatják, augusztus hónap 1-én, ugyancsak Miskolcon fogják megtartani.

— **A honvédek kérelme.** A budapesti I. honvédkerület parancsnoka átiratot intézett a városi tanácshoz, amelyben a honvédek részére oly koecszin felállítását kéri, amelyben több jármű helyezhető el. A koecszinért 495 korona bért ajánl fel a parancsnokság, mely a befektetett tőke 8—10 százalékának felel meg. A kérelmet a tanács kiadta a

mérnöki hivatalnak véleményezés végett.

— **Nincs nálam a mafia-sarkon snajdigabb gyerek!** Eneklé Baumann Károly az Arany Bika Mulatóban s vidám hangulatát átvarázsolja a zsufolt nézőtérre is. Baumann nem is volna ám sohasem elég. A közönség nem engedi ki a színpadról. Valószínűnek tartjuk, hogy rövidre tervezett vendégjátékát meg kell majd toldania. Magánszámok is elsőrendűek. Fenyvessy Erna szépségével, hangjával és artisztikus előadásával tomboló tapsviharokat érdemel ki magának. Sellő Frici finom és szép. Elli Flott csupa báj és fiatalság. Arnyai Károly a megtestesült komikum. Gál, Hegedüs Ujházy utánzataival órási sikert biztosít magának estéről-estére. A fényes attrakciókat The Johnsons, 6 Vintás, Brothors, aki még nem látta, meg kell, hogy nézze, aki pedig látta, meg kell hogy még egyszer nézze.

— **Találtatott** néhány darab kules, 1 drb zálogjegy, 1 kabát, 1 bunda kendővel, bizonyos összegű pénz és 1 darab esernyő. Igazolt tulajdonosa átveheti a belvárosi rendőrkapitányságnál.

— **Kellemetlen vendégek a vármegyei háznál.** A régi, rozoga vármegyei épületnek rozogásán kívül van még egy nagy hibája. A hajdulakások poloskák s ez a helyzet oly tűrhetetlenné vált, hogy el kellett rendelni az élősdí férges kipusztítását. Az irtást Varga Gábor poloskairtó végzi praktikus gépével.

— **Desifn,** lábizzadás ellen. 70 fillér. Rickl József Zelmosnál.

— **Mentze Henrik** áruházában a legjobb minőségű fésűk, fésű készletek, fejdíszek, hajtűk, illatszerek és szappanok, olcsó szabott árak mellett kaphatók.

— **Csemege akác méz.** 84° cukor tartalommal Váray József kereskedésében Piac-utca, városi új bérház.

— **Gyógyszerész gyakornokul** felvétetik egy hat gimnaziumi osztályt végzett tanuló Muraközy László gyógyszer-tárában, a nála megtudható feltételek alapján.

— **Könyvkötészeti** munkákat Dávidházy Kálmán és társa cégnél rendeljünk.

Felgyújtották a vargakereti seprünyélgyarat.

Mi okozta az éjszakai tüzet.

Husz óráig égett a gyár.

Debrecen, jul. 22.

Tegnap éjjel fél tizenkét órától ma esti fél hét óráig, tehát husz órán át égett a vargakereti seprü- és meszelőnyélgyar. Ma este kevéssel hét óra előtt értek haza Csapó-utcai laktanyájukba a gépekkel és hordókkal a kifáradt tűzoltók, kik hét turnusban dolgoztak megfeszített erővel a tűz lokalizálásán.

Az oltási munkálat, miután a tűzoltók meggyőződtek arról, hogy a gyártelep menthetetlen, jórészt arra szorítottak, hogy a tűz terjedését megátolják. Ez sikerült is. Dacára annak, hogy a zsarátnokok elborították a szomszédházak tetejét, tüzeset ebből kifolyólag nem volt. Igen jó hasznát vették a tűzoltók a gőzfeeskendőnek, melyet tüznél most használtak először és kitűnően bevált.

A gyártelep helyét megüszkösödött füsttől romhalmazok jelzik. A szó legszorosabb értelmében az egész gyártelep összes helyiségeivel, készleteivel elhamvadt. Elpusztult a meszelőrud-gyaluló műhely, egy másik kisebb műhelyhelyiség, a mellette lévő raktár, továbbá rengeteg faanyag, mely nagy részt az udvaron állott. Azokat a tűzoltókat, akik kezdettől fogva a tüznél voltak, reggel

7 órakor más pihent csapat váltotta fel. A tűzoltók megfeszített munkájának köszönhető, hogy megszakadt az a veszedelem, mely pusztulással fenyegette az egész Vargakeretet. Kiemelendő, hogy a tűzoltóknak nehéz munkájában nagy segítségére volt a lakosság, mely ugyszólván együtt dolgozott velük.

A tűz által okozott kár nagyságát az első hírek tulzottan állapították meg. A gyár tudvalevően Balog David és Társa cégé, melyről bérbé vette Grosz Hermann. A károsok egyöntetű bemondása szerint a kár husz és harmincezer korona között váltakozik. *A gyár harmincezer koronára volt biztosítva.*

K. Tóth Mihály mezőrendőrkapitány és Szikszay Gyula tűzoltó-főparancsnok a tűzvizsgálatot ma délután tartották meg. A tűzvizsgálatnak érdekes, sőt szenzációs eseménye lett, — ezt azonban titokban tartják. Annyi azonban bizonyos, hogy a tűzvizsgálat további része bűnügyi téren mozog és a tüzeset ügyében eddig kihallgatott tanúk vallomása alapján — a debreceni csendőrszolgálat szigorú vizsgálatot indított. Felmerült ugyanis az a gyanu, hogy a gyárat eddig ismeretlen tettesek felgyújtották. Gyanus főleg az a körülmény, hogy a tűz az udvaron elhelyezett farakáson keletkezett, melyről a szomszédok állítása szerint az esti órákban nagy petroleumszag áradt ki. Lehet különben, hogy csupán gondatlanságról és nem szándékosságról van szó, amit valószínűleg már holnap estére a megindult csendőrségi nyomozás meg fog állapítani. Egyes tanúk a tüzet egy elbocsájtott munkás bosszúművének tartják.

SZINHÁZ.

Szintársulatunk Máramaros-szigeten.

A társulat távozó és új tagjai.

Debrecen, július 22.

Zilahy Gyula szintársulata a nyári szünet után július 31-én kezdi meg Máramaros-szigeten két hónapra terjedő szereplését a „Hódító keringő” című operettel. A társulat programjában szerepelnek a Debrecenben előadott rengeteg operett- és prózai ujdonságok, mint a Nagymama, Gépíró kisasszony, Csóckirály, Erdészleány, Fuzsitos kisasszony, Szép gárdista, Remény, Forradalmi nász, Király, Nines elvámolni valója, Kutya van a kertben, Hivatalnok urak, Gyujtogató és a többi, amelyekkel Zilahy társulata a debreceni és nyiregyházi szezon alatt oly sok babért aratott.

Felújít ezenkívül a társulat több régiebb darabot, mint a Koldusdiák, Tiszturak a zárdában, Aranyvirág, Dollárkirálynő, Tatárjárás, Ember tragédiája, Romeo és Julia, Sasfiók stb. amelyek mindég a közönség kedvelt darabjai voltak.

A szigeti szereplésről kiadott előleges jelentés közli a szeptemberben eltávozó és belépő tagok névsorát. E szerint a társulat kötelékéből eltávoznak: Rózsa Lili, Bérezí Ernő, Tallián László, Krasznay Ernő, Fekete Etel, Magvassy Margit, Pálffy Ilona, Bányai Etelka, Rózsahegyi Ilona, Aidor Adolf, Piskai József, Erdős Hugó, Sándori Gyula, Rónai Géza, Szilágyi Ernő és Poprádi Árpád.

Belépnek a társulat kötelékébe: Szilasy Etel, Szilágyi Berta, Arkossy Vilmos, Kardos Géza, Mártonffy Róbert, Oláh Zoltán, Bakoss Emilia, Erdélyi Lili, Medgyaszai Amália, Sándori Margit, Tóth Mariska, Bányai Szabó

Dávid, Földessy Sándor, Komáromi János, Kolozsvári Albert, P. Németh János és Szalay Antal.

Az Atalanta Budapesten. Egy budapesti lap írja, hogy Erdély Miklós, a nagyváradi Szigligeti-színház igazgatója társulataival Budapesten akarja eljátszani színházának egyik eredeti magyar operettjét, az Atalantát. A komponistája ez operett zenéjének Déry Alfréd, egy talentumos nagyváradi színész. A librettót Juhász Gyula, a „Holnap“ kiváló tagja írta. Ez operett Nagyváradon is, Debrecenben is nagy sikert aratott. Szirmai Imre, a Király-színház tagja a napokban Nagyváradon vendégszerepelt s az ő biztatására határozta el magát Erdélyi igazgató a budapesti vendégszereplésre. Erdélyi igazgató egyébként már tárgyal a Riminiben nyaraló Beóthyvel a színház kibérlése iránt.

Mi az ujság.

Érdekesebb esetek mindenfelől.

Botrány a misén.

Vasárnap délelőtt a csongrádmegyei Horgoson istentiszteletet tartottak. — Kinda Antal horgosi szegény napszámos ember is megjelent az istentiszteleten. Kinda Antal negyven éves ember, nyole gyermek apja. Szépen beszélt a horgosi római katolikus plébános a szabad ég alatt összegyülekezett emberekhez. Jó ideig esőben hallgatta a beszédet Kinda Antal is. Később megjegyzéseket mormogott. Lepisszegték.

— Szabad nekem beszélni! — ordított föl Kinda Antal.

— Távozz bolond! — kiáltottak többen rája.

Kinda Antal lecsöndesedett. A pap pedig tovább beszélt. Husz percig szó nélkül hallgatta újra Kinda Antal a pap beszédét. Majd hirtelen felkiáltott s bősziúten a pap felé tolaokodott, az ökleit rázta. Így kiáltozott a papra:

— Hallgass már! Ne ugass! Csuhás gazember vagy! Hazudsz, ha mondom. Amítász, csalsz bennünket, hazudsz!

A plébános sápadtan állott. Az emberek meglepetten, tehetetlenül álltak. Az őrző ember pedig felemelt öklökkel, az embereket odébb dobva, közeledett a plébános felé:

— Agyonverlek! — sziszegte.

Már-már a pap elé jutott, mikor az egyik esendő szuronnyal állt Kinda Antal elé, a második esendő pedig kardot rántott rá. Kinda Antal őrző haraggal támadt a esendőkre. A kivont, fölemelt kardot elkapta.

— Kakastollas hiénák! — ordította.

A másik esendő káromkodva akarta átdőlni a szuronnyal az őrző embert, de az emberek rémülten kiáltoztak:

— Ne öld meg! Nyole gyerek apja. — Ne bántsák, megbolondult! Nyole gyermeke van.

És a esendő elé álltak az emberek. — Egyik-másik asszony könnyezett. A gyermekek sirtak, sivalkodtak. Kinda Antal hirtelen elsápadt hanyatvágódott, összeesett. A esendők kezéinél fogtak meg és úgy kísérték be a laktanyába. A hívek nagyrésze a esendők után, a botrányt okozó ember után kulogtak, szomorú kíváncsisággal.

Kinda Antalt ma délelőtt kísérték be Szegedre a horgosi esendők az ügyesség fogházába. — A fogházban marad. Az esküdtbíró ítélik fölötté lázítás, felekezet ellen való izgatás, életveszélyes fenyegetés miatt.

Anyagyilkosság tréfából.

Abauj-szántóról jelentik: Somossy János gőneruskai erdőkerülő betért Fehér Jánosnéhoz s a küszöbön ülő 4 éves fiának átadta fegyverét azzal a tréfás felszólítással,

hogy löjje le az anyját. — A fiu kezében a fegyvert anyjára irányította és megmagyarázta neki, hogy hogyan löjjon. A fegyver elsült és az asszony holtan esett össze. A golyó szívet furta át s nyomban meghalt. A esendők az erdőkerülőt elfogták, ki azzal védekezik, hogy részeg volt, nem tudta, mit csinál, nem is tudta, hogy meg van töltve a fegyver. A vizsgálatot megindították.

A csónaktolvaj tragédiája.

Fiuméből jelentik: A Veglia szigeti Santa Tosca községben vasárnap reggel két tolvaj egy teljesen felszerelt csónakot lopott, amelyet megvételre kínáltak. Brogtics Péter ráismert a csónakra és esendőket hivatott. Az egyik tolvaj székelt ragadott és a közelében álló esendőt le akarta ütni, — mire a esendő bajonettjével támadója mellébe döfött. A tolvaj, aki Osztrovics nevű többszöri büntetett resicai illetőségű napszámos, kapott sérüléseibe belehalt.

Letartóztatott kém.

Eszékről táviratozzák nekünk: Mitrovicában tegnap Milutinovics nevű szerb alattvalót, ki hosszabb időn át tartózkodott a Szerémségben, kémkedés alapos gyanuja alatt letartóztatták és lánera verve a péterváradai hadbíró elé állították.

Magyarok üdvözlő felirata a török szultánhoz

Küldöttség fogja átnyujtani.

Törönország holnap ünneplő alkotmányosságának első évfordulóját.

Az 1877. évi orosz-török hadjárat alkalmából megalakult hatvan tagú egyetemi ifjusági bizottság egynehány tagja Visontai Soma országgyűlési képviselő udvari tanácsos javaslatára ez alkalomból elhatározta, hogy a jelenleg uralkodó V. Mehemed török szultánhoz üdvözlő feliratot intéz.

A felirat tartalmát holnap, 23-án, diplomáciai uton táviratilag fogják Konstantinápolyban a törökök uralkodójával közölni az eredetijét pedig Barabás Béla országgyűlési képviselő vezetésével egy küldöttség fogja a padisának átnyujtani.

A feliratban hangsúlyozzák azt az évszázados baráti köteléket, amely a magyar nemzetet a törökkel összefűzi. A szabadságharc menekültjeinek török földön vendégszerető menhelyet nyújtottak; a hála kiirhatatlan érdemei töltik be ezért minden magyar honfi keblét.

Amidőn az ozmán birodalom 30 évvel ezelőtt élet-halál harcot vívott létérdekéiért, akkor a magyar nemzet rokonszenve a török fegyvereket kísérte.

Megalakult a magyar szofta-bizottság, amely mind a mai napig is tevékenységét a török-magyar barátság istapolására és növesztésére fordította.

Ez a bizottság a török hadsereg győzedelmes híres hadvezérének, Abdul Kerim pasának diszkardot nyújtott át és a hadjárat sebesültjeinek segélyezésére országos gyűjtést rendezett.

És azóta is a magyar nép testvéri együttérzéssel kísérte a török nemzet sorsának változatait és örömmel osztozott a török alkotmányos élet felvirradásának ünnepeiben.

Ezen érzelmektől vezérelve üdvözlő a bizottság feliratilag a török nemzet uralkodóját, a török nemzetet és minden alkotmányos tényezőjét az alkotmányosság magasztos ünnepi évfordulója alkalmából.

TÁVIRATOK.

Borgeois az új francia miniszterelnök.

Páris, július 22. Fallier elnök elhatározta, hogy Bourgeoisra bizza az új kabinet megalakítását. Bourgeois holnap délnél fog az Elyssében megjelenni. Arra az esetre, hogy ha a megbízatást nem fogadná el, még mindig Briandt áll az elötérben azok közül, akikre Fallier elnök választása valószínűleg esni fog.

Öngyilkos volt országgyűlési képviselő.

Balassagyarmat, július 22. Vágó Lajos volt országgyűlési képviselő, kinek utóbbi időben igen nagy tőzsdeveszteségei voltak, ma délelőtt családja szemelattára agyonlőtte. — Neje a tragédia láttára eszméletlenül összeesett és csak órák mulva tért magához. Vágó birtokára holnapra tüzték ki az árverést.

A görögellenes mozgalom.

Berlin, július 22. A „Voss Ztg.“ jelenti Szalonikiból: Egy Szaloniki közelében levő kis helységben fegyverraktárt fedeztek fel, melyben puskákat és löszereket találtak. A görögellenes mozgalom egyre tart. A görög lapok behozatalát megtiltották.

A tizmillió végrendelet hamisítási pör.

Budapest, július 22. A Wohl-féle végrendelet hamisítási pörben a perurafelvételt a kir. tábla mai ülésében elutasította, a hagyatékot a zárlat alól föloldani rendelte és a vizsgálóbíró utasította, hogy a végrendeleteket újabb szakértőkkel vizsgálta meg.

Perzsiában minden csendes.

Berlin, A Berliner Tagbl. jelenti Pétervárról: A Teheránból érkezett legújabb táviratok azt mondják, hogy ott már teljes a nyugalom, több vidéki városból azonban azt jelentik, hogy a konstitucionalisták a trónfosztott sahnak a bíróság elé állítását követelik. Több helyen nagy zavargások törtek ki. Két város teljesen a forradalmárok kezében van, kik a teheráni konstitucionalistáktól megtagadják az engedelmességet, úgy, hogy előreláthatólag külön expedíciókat kell ellenük kiküldeni.

Sajtópör Jáger Mari miatt.

Hódmezővásárhely, július 22. A törvényhatóság ma rendkívüli közgyűlésében elhatározta, hogy a Jáger Mari miatt támadt sajtóafférban egy kolozsvári hirlap Hanzí álnévű cikkírója ellen, amely álnév alatt Hettyei Aranka színésznő rejtőzik megindítja a sajtópört a város meggyalázása miatt. Hettyei Aranka ugyanis cikkében becsmérolg nyilatkozott Hódmezővásárhely társadalmi életéről. Kimondta még a közgyűlés, hogy ugyanabba a dolgba belekevert Bródy Sándor íróval szemben a sajtópörtől eláll.

FIGYELEM!

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata munka felvételi irodáját Kossuth-és Városház-utca sarkára helyezte át.

Fellázadt katonák.

Barcelónia, július 22. Ma Marokkóba háboruba indult egy gyalogezred. Utközben feltűzött szuronynyal megtámadták az ezredest és a tiszteket. A lázadókat nagynehezen lefegyverezték. Az ezredest megtildezik.

Tűzkatasztrófa.

Szentpétervár, július 22. Egy vegyészeti gyárban nagy tűz ütött ki. Harminc tüzoltó s a tüzet körülállók közül is nagyon sokan megsebesültek. Egy tüzoltó meghalt.

TÖRVÉNYKEZÉS.**Elitelt templomrabló fu.****Feltört perselyek.**

Debrecen, július 22.

Nemesak az alkalom szüli a tolvajt, hanem a kényszerűség is. Sokszor a legnagyobb bűnöket a létért való küzdelem szüli, amely — nem egy eset van rá — olyan helyzeteket teremt, hogy minden erkölcsi érzést elnémit.

Ma délelőtt egy 15 éves inasgyerek bűnyűjét tárgyalta a törvényszék. A gyerek bábakuti illetőségű, foglalkozására nézve lakatostanonc, nem kisebb bünt követett el, mint templomlopást. E szentségtelen, visszaszító cselekedetre pedig azért vetemedett mert éhes volt. Szükség törvényt bont és nem kímél erkölcsöt, vallást, szentséget sem.

Puha János — így hívják a fiut — Munkácsen inaskodott. Januárban történt még, valami dolog miatt megfenyítette a gazdája, ami annyira elkésztette, hogy megszökött. Hazament a szülőfalujába. Ott azonban ugyancsak szigorúan bántak vele. Szívélyes fogadtatás helyett verésben volt része. Utnak indították vissza a mesteréhez. A gyereket ez még inkább elkésztette. Nem ment vissza Munkácsra, hanem helyett az otthonról maghához kerített tizenégy koronával nekivágott a nagyvilágnak.

Csavargása közben eljutott Debrecenig. Itt munkába akart állni, de sehol sem fogadták fel. Tovább folytatta ismét vándorlását. Innen átment Mikepéresre. Akkor már nem volt pénze. Éhségtől kinezva érkezett meg a faluba. Ott jártában keltében szemébe tűnt, hogy a református templom egyik ablaka nyitva van. Bemászott az ablakon s a templom ajtó mellett levő három fapersejtből rázogató segélyével két korona aprópénzt kiszedett. A pénzből megebédelt. Aztán tovább ment. Szováton másnap reggel elfogták a esendőrök.

Ügyének tárgyalásán a fiu beismerte tettét. A bíróság figyelembe vette büntetlen előéletét és a közrejátszó enyhítő körülményeket és 3 havi fogházra ítélte.

Közgazdaság.**Budapesti gabonatözsde.**

(Déli zárlat.)

Budapest, július 22.

Buzakinálát jó és vételkedv javult. — Tartott irányszat mellett 26000 métermázsza került forgalomba változatlan áron. — Egyéb gabonaneműek változatlanok. Idő: szép.

Buza októberre	13.75—76
Buza áprilisra	13.98—99
Rozs októberre	9.99—00
Zab októberre	7.63—64
Tengeri júliusra	0.00—00
Tengeri augusztusra	7.87—88
Tengeri májusra	6.92—93
Repece augusztusra	14.50—60

Szerkesztői üzenetek.

Egy gazdász. Sztankovics János a debreceni gazdasági akadémia érdemes volt igazgató helyettese, a Ferenc József-rend lovagja, ezidőszerint a kolozsvári akadémia tanára. — Ezidőszerint Debrecenben földmives iskola ninesen. Karcagon létesítettek hasonlatos intézményt.

N—1. Köszönet.

REGÉNY CSARNOK.**A nagy rejtély.**

— Folytatás. —

Benjamin megadással keresztbe fonta karjait.

— Próbálgatom, megbirom-e érteni az új nemzedéket — szolt az öreg ember szomoruan. — De nem vagyok képes rá. Az új nemzedék tul tesz eszemen.

Leültem, Playmore urnak megirandó Gleninchi látogatásom szándékát. Véleményem szerint a lakott földgömb legérdekesebb háza azon ház volt, melyben azon tragédia folyt le, mely férjem életét tönkretette. Azon kilátás, hogy egyuttal Gleninchet is meglátogathatom, az igazat bevallva, nagy befolyással volt azon elhatározásomra, hogy az edinburghi ügyvédet consultáljam.

Leveletem elküldtem Playmore urhoz s a legszívélyesebb választ kaptam cserébe. Ha délutánig várok, napi dolgait elintézi és saját fogatján visz át Gleninchre.

A maga nyugodt modorában s csak bizonyos alkalmakkor, Benjamin makacssága még az enyémen is tultett. Feltette volt önmagában, hogy a régi nemzedék elveihez és irányához hiven, nem lesz semmi dolga Gleninchehel. De egy szót sem szalasztott ki ebbeli elhatározásáról, mig Playmore ur kocsija a szálloda kapuja előtt nem állt. Ezen illő perében Benjamin egy régi barátjáról emlékezett meg, ki Edinburghban lakik.

— Nemde édes Valéria, megbocsájt nekem, ha el nem kísérem? Barátom neve Landers, igen rosszul esnek neki, ha nem ebédelnék ma nála.

Azon érdeket nem tekintve, melylyel én kapcsolatba hoztam Gleninchet, nem volt semmi egyéb, mi az utazót különösen oda vonzhatta volna.

A vidék esinos volt s elég jó mivelésről tanuskodott. A park angol szemnek vad és rozsz karban állónak tűnt fel.

A ház az utolsó hetven vagy nyolevan évben épült. Külsőleg oly disztelen és csupaszz volt, mint valami nagyobb gazdasági épület s oly nehézkes s szomorú, mint a börtön.

Belül ama halálos egyhanguság, ama zárkózott, nyomasztó magány uralgott a tetőtől le egész a talapatig, mely az elhagyott lakokban oly fárasztólag hat a szemlélőre.

A ház a bünpöri vizsgálat óta mindig zárva volt. Egy magányos házaspár, férj és

nő, voltak megbizva fenntartásával s kulesaival. A férfi némán, de szomoruan rázta fejét behatolásuk elleni rosszalásának adva kifejezést, midőn Playmore ur megparancsolá, hogy ajtók, ablakok felnyitassanak és a ragyogó nap bebocsáttassék a sötét, elhagyott szobákba.

A képtárban és könyvtárban pattogott a tűz, a bennük tartalmazott kineseket a nedvességtől megóvándó. Nem volt könnyű dolog, a tűz vidám lobogását látva, azt nem gondolni, hogy a ház lakói csakhamar be fognak jönni, annak melegét élvezendő. A felső emeletre érve, azon szobákban találtam magamat, melyek a bünpörből ismeretesek voltak előttem.

A kis olvasó szobába léptem, hol a régi könyvek a könyvtékákon álltak, mig a hálószobába vezető ajtóból hiányzó kules még mindig nem volt meg.

Benéztem azon szobába, melyben Gleninchi boldogtalan urnője szenvedett és meghalt. Az ágy régi helyén állt még, a pamlag, melyen a betegápolónő lopva pihent, még az ágy lábánál volt, a berakott munkáju szekrényke, melyben az összegyűrt papirszelet találtatott a mérég maradványaival, még mindig kis ritkaság gyűjteményét tartalmazta. Megmozgattam a forgón járó betegasztalt, melyen a szegény lélek étkezett és verseit írta.

(Folyt. köv.)

Telefonok, villamos csengők, villámhárítók berendezését, — javítását szakszerűen és jutányosan készít

Földvári L.

Kossuth-utca I. sz.

Telefon 168. szám. 21

A cséplés kezdetén

ajánlok: gépolajzókat, tömitéseket,

I. rendű gépszijat.

buzaminőség mérő és egyéb mérlegeket, általában minden gépészeti cikket

Sesztina Lajos

vaskereskedése DEBRECEN

23 Plac-utca 23. szám alatt.

Hol van a fogorvos? EGYHÁZ-TÉR 3. SZÁM ALATT

Molnár Testvérek

gramafon és lemezujdonságok raktárában, hol mindenkit megnevetet. Legujabb felvételek: Baumann Károly, Atyai tanácsa, Maresa lánya esküvőjénél. RÓZSA LAJOS legujabb magyar nő-tája Nem tud senki semmit rólam. Schlezák leghiresebb opera énekes. Környei Béla pesti opera énekes legujabb felvétel. Tessék meggyőződni. 30

MIHALOVITS JENŐ

gyógyszertára és gyógyszerészeti műlaboratoriuma.
DEBRECZEN, Főpiac 31. szám alatt
a városházzal szemben.

Bel- és külföldi gyógyszer-különlegességek,

a naponta felmerülő

hasonszenvi gyógyszerek, kötszerek, szépítő szerek.

➔ Gyógyszerujdonságok legnagyobb raktára ➔
DEBRECZEN és vidékére.

18

Alapított 1561.

Telefon: 270.

Debreczen szab. kir. város

KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA.

(Városházépület, Kossuth-utca.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a leg-egyszerűbbtől a legdiszesebbig,

☐☐ jutányos ár mellett. ☐☐

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésesebben állíttatnak ki. Vidéki megrendeléseket gyorsan és

☐☐ pontosan eszközöl. ☐☐

Tartós betüérből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknak, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.

APRÓ HIRDÉTESEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fill.,
a egkisebb hirdetés 40 fillér.

Levélbéli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, kérjük azonban a szükséges postabélyeget. Apróhirdetéseket postautalvánnyal is lehet föladni, a szelvényen a szöveg könnyen elfér. Apróhirdetéseket a kiadóhivatal felvesz d. e. 8-1-ig és d. u. 2-8-ig gróf Dégenfeld-tér 2. sz. I. emelet, a folyosón az első ajtó.

Minden ok

amellett szól, hogy vegye igénybe a „Debreczen“ apróhirdetéseit, mert

- Ha állást kerest — ott talál.
- Ha lakást keres — ott talál.
- Ha alkalmazást keres — ott talál.
- Ha tarsat keres — ott talál.
- Ha oktatást keres — ott talál.
- Ha butort keres — ott talál.
- Ha hangszert keres — ott talál.

Szóval bármire is szüksége van, ott megtalálhatja, ha pedig eladni akar valamit, ott eladhatja.

Levelezés.

Levele van a kiadóban és a hivatalos órák alatt átvehetik; „Méggegyszer“, „Béla“ jeligére.

Intelligens fiatalember ismeretségi hiányában ezton keresi urleány vagy özvegy urnő barátságát. Nem futó kalandot hajszol, hanem kölcsönös rokonszenven alapuló szórakoztató barátságot óhajt. Leveleket Carmen jeligére a kiadóba.

Ajánlat.

Izléses virágcsokrok a legszebb kivitelben Paczelt Jánosnál készülnek.

Basznált és új boros hordók minden nagyságban eladó, Péterfia 76. sz.

Kapukulosot és mindenféle lakatos munkát gyorsan készít Juhász István műlakatos műhelye. Kazinczy-u. 2.

A csépléshez szükséges gépszijak I. rendű minőségben Sesztina Lajosnál kaphatók.

Szépe Lajos uri-divat üzletében Kossuth-utca 6. napernyők minden árban.

Uraktól levett ócska ruhákat igen tisztességgel árban vesz Rosenberg Béni Debreczen Bádogos-u. 1. 15

Gramofon és lemezujdonságok raktára Molnár Testvéreknél Egyház-tér 3.

Aromás és zamatos pörkölt kávék kaphatók Félégyházynál. Villanyüzemű kávé pörkölt a kirakatban Piac- és Miklós-utca sark. 6

Mosókelme ujdonságok óriási raktára Donogán és Somossynál.

Egy üveg Mollitergin 1 kor. Mihalovits Jenő gyógyszerárban Főpiae 31.

Blatner Gyulánál főtér, megyeházzal szemben, képek keretezése a leggyorsabban készülnek.

Ananász kajszinbarackot lekvárnak vagy befőzésre, öt kilós postakosárral 3 kor. 50 f-ért szállít Gyümölcskivitel, Keskemét.

Több kitűnő írógép, alig használtak eladó 200 koronáért és feljebb, cím a kiadóban.

Kereslet.

Kézimunkában jártas, jobb családból való leány főlvetetik Krausz Gyula kézimunka üzletében. 28

Négy középiskolát végzett fiu tanulónak főlvetetük, Csáthy Ferenc könyvkereskedésébe.

Tanulók fizetéssel főlvetetnek Balogh M. J. fűszer-üzletében, Debrecen, Havvan-u. 15.

Eladás.

Érmelléki hegyi bor, nagymennyiségben eladó. Csapó-u. 27.

Bihar-Diószegen közel a vasúthoz, 6 hold bőtermő szőlő teljes berendezéssel, pince és egyéb mellékhelyiségekkel eladó, bővebb felvilágosítás lapunk kiadóhivatalában.

Egy írógép asztal 25 koronáért zárós fiókkal eladó

Eladó szőlő. Kiskágyán, Kopeczky József tulajdonát képező két hold szőlő gyümölcsös-sel, teljesen felszerelve épületekkel, borpince-vel eladó. Vevők Kass Jánosnál, Szeged, jelentkezhetnek. Ügynökök kizárva. 52

M. kir. államvasutak üzletvez. Debreczenben.

23,316—1909. sz. II. oszt.

Pályázati hirdetés.

A Debreczen állomáson levő postaépületnek két, összesen 269 m² alapterületű földszintes szárnyával való bővítésével, a jelenlegi összesen 382 m² alapterületű földszintes szárnyak emeltesre építésével és az egész épület megfelelő belső átalakításával kapcsolatos alábbi minták u. m.:

- a) a bontási, föld, kőműves elhelyezési és cserépfedő,
- b) kőfaragó,
- c) ács,
- d) asztalos, lakatos, üveges és mázó,
- e) vas és végül
- f) bádogos, munkák előállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk, melyre a kelőleg kiállított és felbélyegzett ajánlatok legkésőbb 1909. évi augusztus hó 6-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreceni üzletvezetőségének titkárságánál benyújtandók.

Később érkező ajánlatokat nem fogunk figyelembe venni.

A fent felsorolt egyes munkacsoportokra külön-külön teendő ajánlat.

A tervrajzok, a szerződési tervezet és a feltétlfüzetek a magyar királyi államvasutak üzletvezetőségénél Debreczenben Piac-u. 18. sz. II. emelet 19. sz. a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott a pályázati feltételek az ajánlati szöveg és az ajánlati költség-számítások munka csoportonként kettő koronáért megszerezhetők.

A tervek és egyéb iratok posta útján el nem küldetnek, a pályázati feltételeket, az ajánlati mintát és költség-számításokat pedig csakis az összeg előzetes beküldése után küldi meg az üzletvezetőség.

Bánatpénz fejében legkésőbbben f. évi augusztus hó 5-én délelőtt 11 óráig az ajánlati végösszeg 5 százaléka teendő le készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban a debreceni üzletvezetőség gyűjtőpénztárában.

Debrecen, 1909 július hó.

Az üzletvezetőség.

VÁSZONÁRU

fehérneműek, valamint síffonok és paplanlepedő vásznak, viragos és csikos csinovatok, damaszt étkező- és aszur kávék terítékek, damaszt- és frottir törülközők, törölközők és nankingok, valamint kész női fehérneműek és paplanok legolcsóbbszabottárban.

Nőruha divatvásznakból mintákat kívánatra készségeggel küldünk.

Szabó Lajos Fiai

divat- vászon- és szőnyeg-raktára

Debreczen, Rózsa-u. I.

Alapított 1842. évben.

HIRDETÉSEK

főlvetetnek a kiadóhivatalban, gr.
Dégenfeld-tér 2. szám alatt.

Donogán és Somossy

Debreczen,

== Kistemplom-bazár. ==

Mosó kelme ujdonságok!!

Zefir, Batist, Ottomán-
vászon, Kreton, Voile
de laine

Óriási raktára!!

Szőlőtulajdonosok gyári árban szerezhetik meg a legjobb rendszerű francia Gyöngyharmat és Győzőpermetezőt, továbbá a gumitömlőnek tartósabb s a permetezőhöz szükséges sárgaréz :: esigatekeres tömlőt, egyedüli helyi elárusítónál ::

MÁTHÉI JÁNOS

vizvezetéki, légszesz és épület bádogos-vállalatánál
Műhely és iroda: Debreczen, Darabos-utca 54.

Telephon 321—692.

Üzlet: Egyház-tér 5. sz. Nagytemplom mellett.

Felvállalja a legmodernebb fürdő berendezések elkészítését, angol closetek csatornázását és minden e szakmába vágó épület és műbádogos munkát jótállás mellett. Javítás jótállás mellett ingyen és csakis az anyag árát számítom fel. Allandóan nagy raktár. 29